

IRIS KENSENHUIS

SELINE ROELOFSEN

7.

AMBASSADEURS VAN DE PRIVACY

Hoogstwaarschijnlijk hebben alle samenwerkingsverbanden een privacyreglement en een beveiligde digitale omgeving waar gegevens over leerlingen worden opgeslagen. Je zou dus denken dat het met de privacy wel goed zit bij passend onderwijs. Maar volgens Seline Roelofsen en Iris Kensenhuis, medewerkers van samenwerkingsverband Sterk VO, is er meer nodig om de privacy van leerlingen en ouders te waarborgen. Bewustwording, daar draait het om.

Seline Roelofsen en Iris Kensenhuis hebben in hun werk allebei veel met privacy te maken. Roelofsen ziet in het kader van haar diagnostisch onderzoek als psycholoog veel dossiers van leerlingen langskomen. En in het werk van Kensenhuis speelt informatieoverdracht een grote rol, omdat zij zich bezighoudt met de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, in Utrecht 'POVO' genoemd. De coördinatie van de overstap po-vo is ondergebracht bij het samenwerkingsverband Sterk VO.

PRIVACYRISICO'S

“Scholen sturen bij de aanmelding van leerlingen bij het vo of bij de aanvraag voor een arrangement vaak veel informatie uit het leerlingvolgsysteem en handelingsplannen mee”, vertelt Kensenhuis. “Allereerst is het lang niet altijd nodig om al die informatie te delen. Maar misschien nog wel belangrijker is het dat dat ook wel eens gebeurt

zonder dat de school daarvoor toestemming heeft gevraagd aan de ouders. Leraren zijn zich er niet allemaal van bewust dat ouders altijd toestemming moeten geven als de basisschool informatie over een kind wil overdragen. En ouders weten lang niet allemaal dat ze dat recht hebben.”

Ook Roelofsen verbaast zich vaak over de manier waarop mensen met privacygevoelige informatie omgaan, temeer daar zij als psycholoog is gebonden aan de beroepscode met gedragsregels over beroepsmatig handelen onder andere op het gebied van privacy. “Onderwijs Transparant, het informatiesysteem dat wij gebruiken, is goed beveiligd, maar dan moeten mensen het natuurlijk wel op de juiste manier gebruiken. Niet iedereen is daarin even vaardig. Het gebeurt bijvoorbeeld regelmatig dat iemand later nog een rapportage wil aanleveren en die voor het gemak maar even mailt. En dat is nu net niet de bedoeling, want zodra je gegevens uit het beveiligde systeem haalt, zijn er privacyrisico's.”

WARME OVERDRACHT

Waar het ook nog wel eens mis gaat met de privacy, is bij de warme overdracht. In zo'n gesprek van mens tot mens, geeft de basisschool de vo-school aanvullende informatie op het schriftelijke overdrachtdossier van een leerling. Lang niet alle ouders weten dat een warme overdracht onderdeel is van de overstap en dat in dat gesprek ook informatie over

hun kind wordt overgedragen. Kensenhuis: “Omdat ouders tekenen voor de aanmelding bij de vo-school, inclusief de overdracht van het onderwijskundig rapport, weten ouders in principe welke schriftelijke informatie aan de vo-school wordt verstrekt. Maar ze tekenen niet expliciet voor de warme overdracht. Daarom moeten leraren daar zorgvuldig mee omgaan. Stelregel is dat basisscholen ouders van tevoren vertellen wat ze bij de warme overdracht met de vo-school willen bespreken en dat ze dat alleen doen als de ouders daarmee instemmen.”

Volgend jaar zal het samenwerkingsverband dit punt, vóórdat de warme overdracht plaatsvindt, nadrukkelijk onder de aandacht van de scholen brengen, vertelt Roelofsen. “Het is gebleken dat het werkt als we mensen kort van tevoren bewust maken van de privacygevoeligheid van een bepaalde activiteit. We organiseren in het kader van POVO bijvoorbeeld elk jaar een bijeenkomst waar po- en vo-scholen kunnen sparren over dossiers. Dit jaar hebben we vooraf nog eens sterk benadrukt dat scholen de dossiers moeten anonimiseren. Dat was niets nieuws, maar doordat we dit vlak voor de bijeenkomst nog eens onder de aandacht brachten, hadden aanmerkelijk meer scholen de dossiers geanonimiseerd.”

Privacy moet je steeds weer opnieuw onder de aandacht brengen, vinden Roelofsen en Kensenhuis, ook intern bij Sterk VO. Want privacy speelt niet alleen een rol bij de overgang van po naar vo, maar ook bij de aanvraag van

arrangementen en bij alle andere overstappen die leerlingen in het onderwijs maken. Roelofsen: “Mensen weten het wel, maar het zakt in de loop der tijd vaak weer weg en ze handelen er niet altijd naar. Je moet het daarom steeds weer herhalen, totdat het is ingeslepen.” Kensenhuis: “Collega’s noemen ons gekscherend wel ‘de ambassadeurs van de privacy’.”

POP-UP OF ANIMATIE

De ambassadeurs zijn zich ervan bewust dat het privacyreglement, dat ook op de website van het samenwerkingsverband staat, niet veel richting geeft aan het handelen van mensen. Het is een lang en enigszins taai document, dat niet veel mensen van a tot z zullen lezen. Daarom is er een korte versie (twee A4) van het reglement gemaakt, waarin onder meer gemakkelijk te onthouden regels zijn geformuleerd.

Dat helpt, maar het kan krachtiger, vindt Roelofsen, die deel uitmaakt van een kersverse werkgroep ‘privacy’ van Sterk VO. “Dit werkgroepje is aan het bedenken hoe we privacy op een krachtiger, aansprekender en levendiger manier onder de aandacht kunnen brengen. We denken bijvoorbeeld aan een pop-up op de computer, een animatie of een gadget. In ieder geval iets dat mensen regelmatig zien, zodat de privacyregels steeds meer tussen de oren gaan zitten en in praktijk worden gebracht. We proberen dat hele grote privacyreglement dus zo

klein en krachtig mogelijk te maken. We hopen dat begin volgend schooljaar te introduceren, maar we gaan eerst een nulmeting doen om in kaart te brengen hoe medewerkers omgaan met privacy. Later in het jaar zullen we meten in hoeverre de boodschap is blijven hangen.”

OLIEVLEK

Bewustwording; dat woord komt steeds terug als Kensenhuis en Roelofsen over privacy praten. En die bewustwording komt op gang door er steeds maar weer op te hameren. “En we moeten elkaar ook aanspreken als we niet handelen volgens de privacyvoorschriften”, zegt Kensenhuis. “Als iemand bijvoorbeeld privacygevoelige informatie mailt, moet je direct melden dat je het niet accepteert en niet in behandeling neemt. Zo voeden we elkaar op.” “We hopen dat het als een olievlek zal werken”, voegt Roelofsen toe. “De werkgroep privacy maakt de collega’s, de teams van Sterk VO, bewust, en als zij het zich eigen maken, zullen ze de boodschap vanzelf gaan uitdragen op de scholen.”

TIPS

- Stel ambassadeurs aan: mensen in de organisatie die privacy bewaken en herhaaldelijk onder de aandacht brengen.
- Vertaal het privacyreglement in duidelijke richtlijnen voor het handelen.
- Deel alleen informatie die relevant is.
- Voed elkaar op: spreek elkaar aan op de privacyregels.

MEER INFORMATIE

Iris Kensenhuis

i.kensenhuis@sterkvo.nl

Seline Roelofsen

s.roelofsen@sterkvo.nl